

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-578571-I/08/MK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 22/02/2010

Pani
Ewa Kopacz
Minister Zdrowia
Ministerstwo Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Liebe Janusze Janusz Kochoński,

Oczekując na przedstawienie aktualnego stanowiska Ministra Zdrowia odnośnie do oceny, czy rozwiązania przewidziane w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. *o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta* (Dz. U. z 2009 nr 52, poz. 417 ze zm.; dalej: ustawa) w pełni realizują zalecenia zawarte w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Tysiąc przeciwko Polsce* oraz tego, czy odpowiadają one wymogom stawianym przez Konstytucję RP oraz Europejską Konwencję Praw Człowieka, chciałbym uprzejmie poinformować, iż w pełni aktualne pozostają moje wątpliwości wyrażone w piśmie z dnia 27 listopada 2009 r. na które do dnia dzisiejszego nie otrzymałem odpowiedzi - oraz uprzedniej korespondencji w tej sprawie. Jednocześnie pragnę podnieść, co następuje.

Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 20 marca 2007 r. w sprawie *Tysiąc przeciwko Polsce* wskazał na brak w polskim ustawodawstwie procedury zgłaszania i rozpatrywania sprzeciwu pacjentów od opinii i orzeczeń lekarskich. Tym samym nałożony został na Państwo Polskie obowiązek wprowadzenia odpowiednich rozwiązań prawnych, które usuną niezgodności między krajowym prawodawstwem a wymogami stawianymi przez Europejską Konwencję Praw Człowieka.

Ustawa, zwłaszcza jej rozdział 8, reguluje niektóre z sygnalizowanych przez Trybunał kwestii. Niestety, obecny sposób ukształtowania instytucji sprzeciwu od opinii albo orzeczenia lekarskiego, w tym procedury jego wnoszenia i rozpatrywania, wywołuje szereg, wymagających pilnego usunięcia, zastrzeżeń.

W świetle przepisów ustawy, organem właściwym do rozpatrywania sprzeciwu jest działająca przy Rzeczniku Praw Pacjenta - centralnym organie administracji rządowej - Komisja Lekarska, której orzeczenia są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu do sądu. Jak

podkreślałem, choć Komisji tej nie można odmówić przymiotu fachowości i profesjonalizmu, to jednak trudno uznać ją - biorąc pod uwagę fakt, że jej członkowie każdorazowo powoływani są przez Rzecznika Praw Pacjenta spośród lekarzy za niezależny i bezstronny organ. Takie rozwiązanie może naruszać wynikające z art. 45 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka prawo do sądu.

Podstawą orzeczenia Komisji Lekarskiej jest w pierwszej kolejności zgromadzona dokumentacja medyczna. Ustawa nie przewiduje osobistego wysłuchania pacjenta, ograniczając możliwość przedstawienia własnej argumentacji jedynie w formie pisemnej wraz ze złożonym sprzeciwem. Takie rozwiązanie istotnie odbiega od zaleceń sformułowanych przez Trybunał w sprawie *Tysiąc przeciwko Polsce*.

Badanie pacjenta przeprowadzane jest, w myśl ustawy, jedynie w przypadkach szczególnych, gdy Komisja uzna to za potrzebne. W mojej ocenie przyjęte sformułowanie przepisów może powodować liczne komplikacje w praktyce. Ogranicza bowiem postępowanie dowodowe do pisemnego przedstawienia stanowiska osoby skarżącej oraz analizy dokumentacji medycznej, co w konsekwencji może wpłynąć na zdolność Komisji do wnikliwego zbadania sprawy. Ponadto, oparcie się wyłącznie na już zgromadzonej dokumentacji medycznej nie daje gwarancji wydania rozstrzygnięcia odpowiadającego stanowi faktycznemu, ponieważ nie ma pewności co do rzetelności wydanych poprzednio orzeczeń i opinii lekarskich, składających się na analizowaną dokumentację medyczną, która staje się podstawą rozstrzygnięcia przez Komisję.

Należy także podkreślić, że ciężar dowodu zostaje przerzucony na pacjenta. Wnosząc sprzeciw zobowiązany jest on nie tylko do podania uzasadnienia faktycznego, ale także wskazania przepisu prawa, z którego wynikają jego prawa lub obowiązki, na które ma wpływ kwestionowana opinia albo orzeczenie lekarskie. W tym kontekście warto zapytać, jaki jest wyznaczony ustawą zakres formalnej kontroli sprzeciwu, dokonywany przez Rzecznika Praw Pacjenta, w tym, czy istnieją wystarczające podstawy odrzucania sprzeciwów dotyczących opinii albo orzeczeń wynikających z błędu lekarskiego.

Ponadto, moim zdaniem, niezrozumiałe jest ograniczenie w zakresie podmiotów uprawnionych do wniesienia sprzeciwu, którymi są jedynie pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy. Wydaje się, że nie ma żadnych argumentów uzasadniających wyłączenie z tego grona innych osób bliskich pacjenta, do których ustawa zalicza również: małżonka, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę wskazaną przez pacjenta (art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy).

Na gruncie przyjętych regulacji ustawowych rodzą się także pytania o kwestie podstawowe związane z nową instytucją prawną, tj. jaki jest charakter i jakie będą skutki prawne orzeczenia Komisji Lekarskiej ma to fundamentalne znaczenie dla oceny

prawidłowości wyłączenia kontroli tych orzeczeń (por. art. 45 ust. 1 i art. 77 Konstytucji), a także rzeczywistej możliwości wykonania orzeczenia. Jako Rzecznika Praw Obywatelskich interesuje mnie przede wszystkim to, czy osoby realizujące prawo do ochrony zdrowia uzyskują efektywny mechanizm ochrony i egzekucji świadczeń.

Pragnę uprzejmie poinformować, iż moje wątpliwości odnośnie do wdrażanych procedur zostały zgłoszone w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w dniu 15 grudnia 2009 r. podczas posiedzenia grupy roboczej ds. wykonania wyroku *Alicja Tysiąc p. Polsce* oraz projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie sposobu działania Komisji Lekarskiej przy Rzeczniku Praw Pacjenta. Przekazuję w załączeniu do uprzejmej wiadomości sporządzoną w moim Biurze notatkę informacyjną z tego spotkania.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. nr 14, poz. 147 ze ztn.), uprzejmie proszę o poinformowanie mnie o aktualnym stanie prac nad wdrożeniem procedury zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarskiego, w tym nad niezbędnymi aktami wykonawczymi (art. 32 ust. 5 ustawy). Będę także wdzięczny za przedstawienie stanowiska Ministra Zdrowia w zakresie prawidłowości wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Tysiąc przeciwko Polsce*, przy uwzględnieniu przedłożonych uwag Rzecznika Praw Obywatelskich.

Załącznik: 1

Do wiadomości:

Pani Krystyna Barbara Kozłowska
Rzecznik Praw Pacjenta
Al. Zjednoczenia 25
01-829 Warszawa

Pan Jakub Wołásiewicz
Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych ds. postępowań
przez międzynarodowymi organami ochrony praw człowieka
Al. Szucha 23
00-850 Warszawa